

3. Високі селекційні досягнення відбуваються на початку селекційного процесу з породою. В подальшому темпи селекційного зростання уповільнюються.

4. Ефективність селекції прямо пропорційна селекційному диференціалу та величині успадкованості ознаки.

5. Успішність селекційної роботи залежить від системи обліку та наявного збору даних.

КОРОТКА ІСТОРІЯ СУЧАСНОГО СОБАКІВНИЦТВА

Федяєв С.В.

студент 1-го курсу другого рівня освіти, магістр

Науковий керівник: **Федяєва А.С.**, ст. викл., канд. с.-г. наук

Державний біотехнологічний університет, м. Харків

Собаківництво в Україні, як і у світі, має свою історію. Мається на увазі породне розведення собак. У дореволюційний годинник розведенням собак займалися переважно пани та заможні люди, деякі з них мали відомі розплідники. Собаківництво розвивалося під патронатом Імператорського товариства мисливців. Видавалися племінні книги, наприклад, Племінна книга Московського товариства імені імператора Олександра II, в якій були зібрані відомості про собак з 1862 по 1912 (4 томи). У племінну книгу записувалися собаки, походження яких було простежено щонайменше ніж на три кровні генерації. І тут собаки визнавалися кровними (племінними) з історичних часів.

Собаківництво в Україні розвивалося не ізольовано від інших країн. Було укладено угоду з англійським Кеннел-клубом та мисливськими організаціями європейських країн, які мали домовленості про визнання

російських родоводів з 1898 року. Школи з вивчення походження (родоводу) собак ще не існувало, не було й відповідних служб.

Використання собак починається з розшукової служби. Розшукову собаку почали використовувати у п'ятдесятих роках XIX століття для охорони державних кордонів. Собаки несли охоронну службу, а також службу з виявлення та переслідування та затримання порушників державного кордону. Організація розшукової служби собак Росії була заснована у 1906 році, а службове собаківництво – у 1908 році, коли було створено Російське товариство підтримки та використання собак у поліцейській та охоронній службі. Це суспільство об'єднувало сотні фахівців – поліцейських, жандармів та найвищих урядовців. Осередки суспільства були розташовані на територіях губерній Росії, які тепер входять до складу України. До Жовтневої революції керівництво підготовкою фахівців службового собаківництва зосереджувалося у суспільстві. У школах товариства готували дресирувальників-провідників розшукових собак і через кілька років – у 1911 році – вже у понад 60 містах було підготовлено собаки розшукової та охоронної служб. З'явилася потреба у якісних собаках. У Петербурзі, Варшаві, Києві, Харкові, Одесі, Ташкенті, Владивостоці, Пскові, Таврії та інших містах відкривалися розплідники цінних порід собак.

Використання собак набуло поширення і в армії. 1921 року в Ізмайлівському гвардійському полку було організовано перший розплідник військово-польових собак. У ньому розводили собак лише породи ердельтер'єр, яку вважали особливо витривалою. Через рік невеликі розплідники військових собак були вже у кожному гвардійському полку. Але ці починання не підтримав уряд, і вони не набули широкого поширення. Тому під час війни (1914–1918 рр.) у російській армії ще було мало (загалом близько 300) підготовлених службових собак.

У Німеччині під час війни армія мала близько 30 тисяч добре підготовлених собак (на початку війни їх було 5 тисяч).

У Франції, Англії та інших країнах у військових частинах у цей час було собак набагато менше. Бельгія мала близько 250 службових собак, Англія – близько 100, Франція – приблизно 45. Успішне використання собак у військовій справі Росії змусило посилити роботу з їхньої підготовки. Під час війни було підготовлено до 10 тисяч собак, які несли переважно службу зв'язку.

Досвід першої імперіалістичної війни показав, що службові собаки можуть приносити істотну користь військовій справі. Невипадково, згідно з Версальською угодою 1919 року переможена Німеччина повинна була передати Англії, Франції та іншим країнам-переможцям кілька тисяч службових собак.

У радянські часи на перших етапах в Україні приділялася значна увага собаківництву мисливському та службовому (у тому числі розшуковому), чабанському та їздовому. Але поголів'я було обмеженим, тому ставка робилася на вітчизняні породи. У Петрограді було створено школу-розплідник розшукових собак карного розшуку. Для роботи у школі залучалися найкращі на той час фахівці цієї справи. За прикладом Петрограда школи-розплідники почали створювати у прикордонній та військовій охороні, промисловості та транспорті.

1923 року в селі Кусково під Москвою було відкрито Центральні курси інструкторів служби собак прикордонних військ, а незабаром – Центральну школу командного складу службового собаківництва та розплідника при військах НКВС. За школи працювала наукова лабораторія.

23 серпня 1924 року наказом № 1089 при Вищій стрілецько-тактовій школі «Постріл» було створено Центральний науково-дослідний розплідник школи військових та спортивних собак: «Управлінню бойової підготовки організувати в Москві при вищій стрілецько-тактичній школі Центральний науково-дослідний – школу військових та спортивних собак (ЦПЗС) з метою підготовки собак для служб розвідки у військах та конвоювання військових складів на допомогу караульним...».

Так почалося використання собак у Червоній армії. У ЦПЗС було створено Центральну військову школу молодших спеціалістів, племінний розплідник, який отримав назву «Червона зірка», та науково-дослідна лабораторія. Вони відігравали важливу роль у розвитку вітчизняного собаківництва – було проведено основну роботу з виведення породи чорний тер'єр та московську сторожову. Тоді ж було засновано секцію любителів доберман-пінчерів та німецьких вівчарок.

1924 року при ТСОавіахімі у Харкові було створено перший в Україні клуб службового собаківництва. 1928 року такий клуб відкривається у Києві, а 1936 року – в Одесі. Першу виставку службових собак України було проведено 1934 року в Києві. При палацах піонерів створювалися гуртки юних друзів прикордонників, де піонери вирощували та виховували службових собак та передавали їх для служби до прикордонних військ. Розвивалася селекційна та племінна діяльність у собаківництві.

У цей час відновлюється ведення племінних книг, заснованих у дореволюційній Росії. З 1925 – Всесоюзна племінна книга собак (ВПКС). Для занесення до неї потрібно було чистопорідне поголів'я собак – п'ять колін її предків однієї породи. З 1944 року ведеться Всесоюзна племінна книга мисливських собак (ВПКОС), з 1962 року – Всеукраїнська племінна книга мисливських собак, для занесення в яку потрібно родоводу з чотирма колінами предків однієї породи та наявність диплома про польові випробування. Мисливськими собаками займалося товариство мисливців. Племінна робота велася переважно через державні розплідники мисливських собак, а також через клуби мисливського собаківництва Українського товариства мисливства та рибальства у кожній області України.

Під час Другої світової війни собаки використовувалися нашими військами та військами інших країн.

Після закінчення війни з'явилася можливість отримати племінне поголів'я вівчарок із Німеччини. Службовим собаківництвом почали займатися військові. Кінологічні служби створювалися у прикордонних

військах внутрішніх справ та Міністерстві транспорту. У 1951 році було створено Добровільне товариство сприяння армії, авіації та флоту (ДОСААФ), якому держава доручила керувати службовим собаківництвом країни. Було створено клуби службового собаківництва, які постачали собак для служби у військові відомства. Регулярно до 1986 року українські клуби передавали у війська 1500-2000 підбадьорених собак, переважно німецьких вівчарок. Щороку на службу до збройних сил закликалися юнаки зі своїми собаками. Клуби службового собаківництва України вели патріотичну та виховну роботу. Найкращі клуби службового собаківництва були в Києві, Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Запоріжжі, Донецьку, Луганську, Львові, Черкасах, Вінниці, Кіровограді. У них кількість членів із службовими собаками становила від трьох до шести тисяч. Щорічно проводилися виставки, племінні огляди, змагання з дресирування, чемпіонати зі спортивного багатоборства. Збірні команди України з багатоборства регулярно були призерами чемпіонатів колишнього СРСР, в Україні було виховано 38 майстрів спорту зі службового собаківництва, серед яких неодноразові чемпіони та призери України та СРСР Алла Дернова, Наталія Цибулько, Наталія Карамушкіна (Броде), Андрій В'яткін.

Список літератури

1. <http://dog-club.org/state/sobakovodstvo/sobakovodstvo.html>
2. <https://www.xn----8sbjz6adaer.xn--p1ai/page-1.html>